

Analyse af markederne for reservekapacitet viser behov for at få større indblik i budgivningen på markedet

Forsyningstilsynet har i ny rapport analyseret konkurrencen og beskrevet roller og ansvar i udviklingen af el-markedet for reserver. Markedsaktørerne spiller en væsentlig rolle i udviklingen af markedet, der undergår en stigende internationalisering, både i Norden og i EU.

Forsyningstilsynet skal sikre et stærkt og effektivt tilsyn med forsyningssektorerne og navnlig sikre forbrugernes interesser i forsyningssektorerne ved at arbejde for høj effektivitet, lavest mulige forbrugerpriser på kort og lang sigt, en sikker og stabil forsyning samt en omkostningseffektiv teknologiudvikling og en omkostningseffektiv grøn omstilling.

Som led i sin opgave med at overvåge markederne og bidrage til at skabe effektive integrerede markeder for forsyning i overensstemmelse med national lovgivning og EU-regulering har Forsyningstilsynet udarbejdet en rapport om Energinets indkøb af reserver i el-markedet.

FRA RAPPORTENS KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

De balanceansvarlige aktører vil fremover få en endnu større rolle i energisystemet bl.a. med henblik på at opsamle produktion og forbrug fra nye teknologier også i distributionsnettet. Det er derfor vigtigt at sikre, at de balanceansvarlige aktører og særligt aggregatorerne, dvs. de balanceansvarlige aktører, som ikke selv ejer hele deres portefølje, bidrager til mere effektive markeder. På baggrund af konkurrenceanalysen kan Forsyningstilsynet ikke afvise, at de såkaldte aggregatorer, dvs. de balanceansvarlige aktører, som ikke selv ejer hele deres portefølje, udøver kontrol over deres kunders bud, hvilket ikke i alle tilfælde sikrer mere effektive markeder. Forsyningstilsynet vurderer, at der er et behov for, at Energinet og tilsynet får en bedre forståelse af, hvordan de balanceansvarlige aktører kan bidrage til mere velfungerende markeder og derved bidrage til en vurdering af, om der er behov for en tilpasning af vilkårene for de balanceansvarlige aktører.

- Forsyningstilsynet vil indlede en dialog med Energinet for at afklare, hvorvidt og i givet fald hvordan Energinet kan få et bedre indblik i de balanceansvarlige aktørers budgivning med henblik på en redegørelse til Forsyningstilsynet og evt. en præcisering af vilkårene for de balanceansvarlige aktører inden udgangen af 2019. Dette arbejde skal ske under hensyntagen til, at en analyse af de balanceansvarlige aktørers budgivning kan skabe usikkerhed om deres indtjeningsgrundlag og aktivitet i systemydelsesmarkedet.

-o000o-

Forsyningstilsynet har analyseret konkurrencen på markedet for reservekapacitet for primære reserver (FCR) og manuelle reserver (mFRR) i Vestdanmark og primære reserver (FCR-N og FCR-D) og ad hoc manuelle reserver (mFRR) i Østdanmark for 2017. Analysen beskriver og vurderer konkurrencen i 2017 med udgangspunkt i de daglige indkøb af reservekapacitet.

På enkelte markeder indkøbes der kapacitetsreserver på længere kontrakter, automatiske reserver (aFRR) og primære reserver (FCR) i DK1 og manuelle reserver (mFRR) i DK2. For primære reserver (FCR) i DK1 og for manuelle reserver (mFRR) i DK2 beskrives og vurderes konkurrencen alene for de daglige indkøb af kapacitetsreserver, som Energinet foretager ud over de kapacitetsreserver, der allerede er indkøbt på længerevarende aftaler. For manuelle reserver (mFRR) i DK2 vil det helt konkret omfatte ad hoc markedet for manuelle reserver (mFRR) i DK2, hvor Energinet indkøber manuelle reserver (mFRR), når en af aktørerne i de 5-årige kontrakter for manuelle reserver (mFRR) i DK2 ikke er i stand til at levere, pga. planlagt revision eller anden udetid.

Konkurrenceanalysen bygger på buddata fra seks forskellige balanceansvarlige aktører. Analysen ser således bort fra, at de balanceansvarlige aktører repræsenterer mange individuelle konkurrerende kunder, som hver især ejer

deres egne produktionsanlæg. Analysen bygger med andre ord på en antagelse om, at de balanceansvarlige aktører hver især agerer som én aktør, også når de repræsenterer mange individuelle konkurrerende kunder. Dette er et forsimplet analytisk udgangspunkt, og den anvendte tilgang vil have en tendens til at overvurdere konkurrenceudfordringerne på markedet for kapacitetsreserver.

Under forudsætningen af at de balanceansvarlige aktører hver især agerer som én aktør, viser analysen, at udbudssiden generelt er karakteriseret ved høje koncentrationer af indsendte bud og få deltagende aktører. Resultaterne af markedsclearingen er præget af én aktør, som får tilsagn til over 40 pct. af udbuddet i de respektive reservekapacitetsmarkeder (på nær opregulering af primære reserver (FCR). Analysen viser ydermere, at de nationale reservekapacitetsmarkeder (på nær manuelle reserver (mFRR) i DK1) er præget af en betydelig grad af "store" overindkøb (dvs. over 20 pct. af behovet). Resultaterne giver dog ikke umiddelbart anledning til betænkeligheder i forhold til konkurrence på markedet for reservekapacitet.

Analysen viser, at reservekapacitetsmarkederne for opregulering af primære reserver (FCR) i DK1 og for ad hoc manuelle reserver (mFRR) i DK2 (sidstnævnte indkøbes på dagsbasis, når en af de fem aktører i de 5-årige kontrakter for manuelle reserver (mFRR) i DK2 ikke er i stand til at levere) er af relativ stor værdi, med forholdsvis høje priser i forhold til andre relevante markeder. Derudover har der på begge markeder været et relativt højt antal timer med maksimalt tre deltagende aktører, en høj koncentration og ofte store overindkøb. I 2017 indkøbte Energinet opregulering af primære reserver (FCR) i DK1 for 22 mio. kr. og ad hoc manuelle reserver (mFRR) i DK2 for 42 mio. kr.

Markedet for reservekapacitet har en række karaktertræk, bl.a. at udbuds- og efterspørgselsbetingelserne er relativt stabile, at der er få aktører, at der kun er relativt få produkter at konkurrere imellem, og at det er muligt at gribe ind ved afvigelser fra koordinering fx via en priskrig eller at øge produktionen væsentlig. Dette øger sandsynligheden for koordination på markedet. Disse forhold bevirker, at Forsyningstilsynet finder, at der kan være grund til at være særligt opmærksom på udviklingen i konkurrencen på enkelte reservemarkeder.

Forsyningstilsynet konstaterer, at Energinet har konkrete regionale udviklingsplaner for de fleste af reservemarkederne, som dermed forventes at blive mere velfungerende frem mod 2021.

Den anvendte tilgang i konkurrenceanalysen gør det vanskeligt at bestemme, hvor velfungerende konkurrencen på markederne er, da det i vidt omfang beror på en vurdering af de balanceansvarlige aktørers ageren på markedet. Konkret vil en vurdering af konkurrencen i høj grad afhænge af, hvorvidt aggregatorerne, dvs. de balanceansvarlige aktører, som ikke selv ejer hele deres portefølje, udøver kontrol over deres kunders bud udover, hvad der bidrager til et mere velfungerende marked. Med andre ord om det er rimeligt at anse en balanceansvarlig aktører som én budgiver eller blot som en videreformidler af bud.

Oplysninger fra Energinet viser, at der har deltaget seks balanceansvarlige aktører i reservemarkedet i 2017. Fire var aggregatorer, mens to udelukkende bød ind med egne anlæg.

Aggregatorerne tilbyder deres kunder serviceydelser, som bidrager til at øge markedsdeltagelsen og dermed volumen på udbudssiden i de forskellige reservemarkeder. Herunder tilbydes bl.a. en sammensætning af forskellige kunders bud mht. størrelse og reguleringsretning, så kunderne kan få adgang til reservemarkederne. Derudover udarbejder de balanceansvarlige aktører prisprognoser (eksempelvis på spot-, intraday-, reserve- og regulerkraftmarkedet) til deres kunder for bl.a. at øge deltagelsen i pay-as-bid reservemarkederne.

Forsyningstilsynets analyse viser, at der var tre balanceansvarlige aktører heraf to aggregatorer og en som udelukkende repræsenterer sig selv, som indsendte "få store dyre bud" i markedet for reservekapacitet for FCR nedregulering i DK1 og en balanceansvarlig aktør, som er aggregator, i markedet for ad hoc mFRR i DK2. Det kan således ikke afvises, at aggregatorerne udøver en kontrol over deres kunders bud, hvilket ikke i alle tilfælde sikrer mere effektive markeder. Analysen viser imidlertid også, at analysen er relativ følsom over for, hvordan relativt "få store dyre bud" bliver defineret. Hertil kommer, at forskellige budstrategier også kan tilskrives sammensætningen af produktionsteknologier hos de enkelte balanceansvarlige aktører.

Forsyningstilsynet finder, at der er behov for en bedre forståelse af, hvilken rolle de balanceansvarlige aktører udfylder i forhold til konkurrencen på markedet for kapacitetsreserver. De balanceansvarlige aktører vil fremover få en endnu større rolle i energisystemet bl.a. med henblik på at opsamle produktion og forbrug fra nye teknologier også i distributionsnettet. Det er derfor vigtigt at sikre, at de balanceansvarlige aktører og særligt aggregatorerne bidrager til mere effektive markeder, og at der er tilstrækkeligt klarhed over, hvilke udfordringer fx en blandet ejerskabsportefølje kan medføre.

-o000o-

Udover en konkurrenceanalyse omhandler rapporten en beskrivelse af Energinets og Forsyningstilsynets ansvarsområder og kompetencer i relation til markedet for reservekapacitet. Rapporten indeholder desuden en beskrivelse af, hvad der forstås ved elforsyningsikkerhed, og af hvordan Energinet indkøber reservekapacitet og omkostningerne hertil. Endelig indeholder rapporten en beskrivelse af den igangværende integration af markedet for reservekapacitet og reserveenergi, dels i Norden, dels i EU som led i etableringen af det indre marked for energi. Rapporten indeholder en beskrivelse af, hvad der udestår i denne integration og processerne bag, herunder hvordan markedsaktørerne har mulighed for at påvirke processen og med oversigter over metoder, der skal anmeldes til Forsyningstilsynets godkendelse efter EU-reglerne.

Læs hele rapporten [her](#)

Læs kort papir om markedsaktørernes rolle i udviklingen af markedet for reserver [her](#)

Forsyningstilsynet forventer at præsentere rapporten i forskellige fora i 1. kvartal 2019.

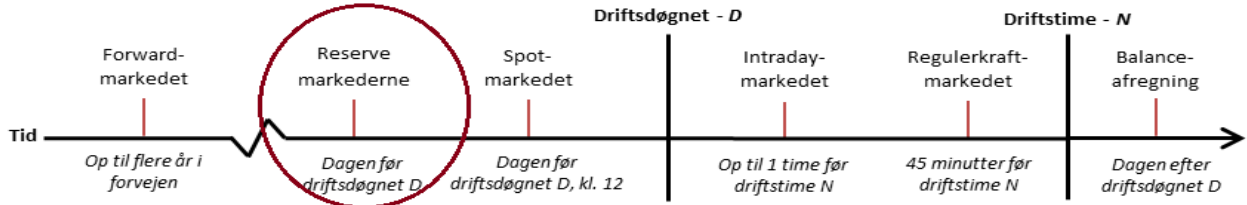
Kontakt:

Torben Hvidsten, telefon 4171 5360; tohv@forsyningstilsynet.dk

Baggrund

Reserverapporten handler om markedet for reservekapacitet, jf. den røde cirkel i figur 1, hvor Energinets årlige udgifter til indkøb siden 2013 til 2017 har været et sted mellem 500 og 800 mio. kr.

FIGUR 1 | TIDSLINJE FOR HVORNÅR DE FORSKELLIGE MARKEDER I EL ENGROSMARKEDET LUKKER FOR AT MODTAGE BUD

Energinet indkøber reserver på både nationale og regionale markeder. Et reserveindkøb udgøres af reservekapacitet og reserveenergi. Fx indkøber Energinet de såkaldte manuelle kapacitetsreserver inden spotmarkedet lukker, mens Energinet indkøber manuel reserveenergi (også kaldet regulerkraft) 45 minutter før driftstimen.

Energinet indkøber reserver (kapacitetsreserver og energireserver) af de forskellige balanceansvarlige aktører. De balanceansvarlige aktører varetager forskellige typer af porteføljer. En balanceansvarlig aktør som ikke alene ejer sin egen portefølje fungerer også som en såkaldt aggregator, jf. figur 2 for en illustration af de forskellige typer af porteføljer. De balanceansvarlige aktører kan repræsentere adskillige kunder, som hver især kan eje deres egne værker.

De balanceansvarlige aktører udgør udbudssiden, mens efterspørgselssiden på de nationale og regionale markeder henholdsvis udgøres alene af Energinet (en såkaldt transmissionssystemoperatør) og transmissionssystemoperatører i andre lande, hvis de via integrationen af elmarkederne i EU og Norden kan købe reservekapacitet her i landet.

FIGUR 2 | ILLUSTRATION OVER DE BALANCEANSVARLIGE aktørers porteføljer

